

Vergaderjaar 2023–2024

27 830

Materieelprojecten

Nr. 419

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 november 2023

Met deze brief informeer ik u over de resultaten uit de onderzoeksfase (DMP B-fase) van het (deel-)project Militaire Transmissie Bouwblok (MTBB). Om Informatiegestuurd Optreden (IGO) mogelijk te maken realiseert het wapengebonden IT-programma Foxtrot (hierna: Foxtrot) de modernisering en vervanging van tactische communicatiemiddelen en daaraan gebonden IT-infrastructuur. Dit gebeurt door middel van verschillende bouwblokken. Het MTBB is het eerste bouwblok. In de A-brief «behoeftestelling programma Foxtrot», die gelijktijdig met deze brief wordt verzonden, wordt uw Kamer geïnformeerd over het hele Foxtrot-programma, en over hoe de verschillende bouwblokken door middel van versies en deelleveringen worden geïmplementeerd. Een visuele weergave van het programma is tevens als bijlage bij de A-brief gevoegd.

Het MTBB-project bestaat uit de aanschaf van militaire radio's (zogenaamde *combat net radio's*), bijbehorende software, *waveforms* (een militair-specifiek protocol voor het kunnen communiceren en uitwisselen van data, een civiel voorbeeld hiervan is WiFi), gerelateerde randapparatuur en systeem integratie *services*.

Behoefte

Huidige capaciteit

Bij de verschillende krijgsmachtdelen worden meerdere typen militaire radio's gebruikt. Daardoor kunnen bepaalde eenheden niet altijd beveiligd met elkaar communiceren en moeten soms meerdere typen radio's in een eenheid worden gebruikt. Bovendien zijn veel van de huidige radiosystemen al meerdere jaren voorbij het einde van hun technische en operationele levensduur. Hierdoor biedt de fabrikant beperkt ondersteuning en onderhoud voor deze middelen, en zijn ze steeds moeilijker te vervangen of te repareren.

De ontwikkelingen in het militaire optreden vragen om een intensievere informatie-uitwisseling via permanente connectiviteit tussen platformen.¹ De dreiging van communicatieverstoring of detectie van communicatie tussen platformen neemt toe doordat tegenstanders investeren in technologisch hoogwaardige informatiesystemen en geavanceerde middelen voor elektronische oorlogsvoering. Mede hierdoor zijn de huidige middelen niet toereikend om de verschillende platformen en eenheden veilig te verbinden.

Gegeven de eis ten aanzien van de gereedstelling van de operationele eenheden om in bepaalde periodes met korte reactietijd inzetbaar te kunnen zijn, de integratie met het lopende Foxtrot deelproject *Spiral 0 – Force Package 1*,² en de operationele en technische veroudering van de bestaande radio's, moet de invulling van de behoefte nu worden uitgevoerd.

Vervangende capaciteit

Het mobiele tactische domein is groot en divers. De eenheden van de krijgsmacht opereren daarin met een veelheid aan mobiele platformen. De voorziene behoefte van het MTBB-project betreft een ordegrrootte van circa 8.000 voertuigen, 3.500 uitgestegen militairen, 135 vaartuigen en 170 vliegende platformen. Hiermee worden alle grote eenheden van de Koninklijke Landmacht en de bataljons van het Korps Mariniers van moderne middelen voorzien, evenals het Defensie Helikopter Commando (DHC) en de militaire politie-eenheden van de Koninklijke Marechaussee.

De behoefte van het continuïteitsproject voor de grond-lucht radio's³, namelijk één-op-één vervanging van huidige radio's voor bepaalde eenheden door gemoderniseerde exemplaren, wordt meegenomen in de verwerving van het MTBB. Het MTBB vormt de hoeksteen van de door Foxtrot te leveren infrastructuur en voorziet geleidelijk alle te moderniseren eenheden van technologisch hoogwaardige militaire transmissie-middelen. Daarnaast verhoogt de nieuwe militaire radio de cyber weerbaarheid van haar gebruikers, enerzijds door middel van een verbeterd beveiligingssignaal, anderzijds door een betere informatiebeveiliging.

Naast de militaire radio's schaft Defensie met dit project ook aanvullende producten en diensten aan om de militaire radio zo optimaal mogelijk te laten functioneren. Dit betreft enerzijds randapparatuur zoals antennes, versterkers, bekabeling en rekken. Anderzijds is er behoefte aan advies en assistentie bij de integratie van de militaire radio in de totale Foxtrot oplossing. Tenslotte schaft het MTBB de voor de radio benodigde software en enkele externe modules aan in het kader van interoperabiliteit en *Intelligence, Surveillance & Reconnaissance*.

Resultaten Onderzoeksfase

Tijdens de onderzoeksfase is in stappen een marktverkenning uitgevoerd gebaseerd op een set van operationele eisen. De eerste stap in de verkenning vond plaats binnen het binationale programma *Tactical Edge*

¹ Een platform is een rijdend, varend of vliegend systeem in gebruik bij de krijgsmacht, bijvoorbeeld een CV90 gevechtsvoertuig of Pantserhouwitser, een sneeuwvoertuig of landingsvaartuig voor de Mariniers of een AH-64E gevechtshelikopter. Uitgestegen militairen opereren (tijdelijk) buiten hun voertuig, waardoor zij geen gebruik kunnen maken van hun voertuig gebonden apparatuur. Tijdens uitgestegen operaties maken zij gebruik van additionele draagbare radio's.

² Kamerstuk 27 830, nr. 316 van 02 oktober 2020

³ Kamerstuk 27 830, nr. 401 van 23 mei 2023.

Networking (TEN), waarin Foxtrot en het Duitse *Digitisation of Land-Based Operations* (D-LBO) samenwerkten in opmaat naar een gezamenlijke verwerving van communicatiesystemen. TEN heeft hiertoe in 2020 een marktanalyse uitgevoerd. Binnen TEN is daarna geconcludeerd dat een gezamenlijke verwerving, vanwege verschillen t.a.v. bepalende eisen, voor het militaire transmissie bouwblok (MTBB) niet mogelijk was. De verwerving is daarna nationaal vervolgd, zonder dat dit ten koste gaat van de interoperabiliteit met Duitsland. Daarnaast blijft TEN zorgen voor nauwe samenwerking en kennisdeling op operationele aspecten, zoals bijvoorbeeld gezamenlijke testen en onderhoud. Een verdere toelichting op de internationale samenwerking en de specifieke samenwerking met Duitsland is opgenomen in de commercieel vertrouwelijke bijlage.

Met de tweede stap van de onderzoeksfase is een markt consultatie uitgevraagd, waarna de behoefte is uitgewerkt tot hoofdeisen. De twee belangrijkste uitgangspunten hierbij zijn een militaire transmissiemiddel dat maximaal interoperabel is tussen eigen eenheden en met internationale partners, en dat tot op NATO SECRET niveau inzetbaar is. Daarnaast is het in verband met de snelle implementatie noodzakelijk om de behoefte zoveel mogelijk «van de plank» (COTS/MOTS) met één productfamilie te vervullen. Uit de verkregen informatie is gebleken dat slechts één fabrikant een productfamilie kan aanbieden die voldoet aan de eisen zoals opgenomen in de behoeftestelling en de productvolwassenheid heeft om op korte termijn te kunnen worden geleverd. Het betreft de radioproductfamilie van de Amerikaanse firma L3Harris. De commercieel vertrouwelijke bijlage bij deze brief bevat verdere informatie omtrent de eisen en het proces van de onderzoeksfase⁴.

Nationale en internationale interoperabiliteit

Zoals in de A-brief is gesteld, streeft Defensie met Foxtrot naar maximale interoperabiliteit, in het bijzonder met het Verenigd Koninkrijk voor het Korps Mariniers, met Duitsland voor de landmacht en met de Verenigde Staten voor de eenheden van *Special Operations Command*. Interoperabiliteit vormde de belangrijkste hoofdeis voor het MTBB. Interoperabiliteit houdt in dat de ICT-systemen en -netwerken van onze krijgsmacht naadloos aansluiten op die van andere landen. Met deze beoogde verwervingsaanpak wordt een significante verbetering van interoperabiliteit gerealiseerd.

Naast interoperabiliteit met bondgenoten is nationale interoperabiliteit tussen de krijgsmachtdelen voor Foxtrot een vereiste. Dit betreft onder meer interoperabiliteit tussen grondgebonden eenheden, zoals bijvoorbeeld tussen de manoeuvre-eenheden van de Koninklijke Landmacht en de *Marine Combat Groups* van het Korps Mariniers, van de luchtmobiele eenheden met helikopters en van de *special forces* met jacht- en transportvliegtuigen.

Waveforms zijn een essentiële basisvoorwaarde voor interoperabiliteit in het mobiele tactische domein, en vormen daarmee een belangrijk onderdeel van dit bouwblok. Het is een afgesproken en specifiek transmissie en data protocol. Een voorbeeld in het civiele domein is bijvoorbeeld Wifi. *Waveforms* zorgen ervoor dat de radio's beveiligd via spraak en data kunnen communiceren binnen de context van militaire operaties. Met Foxtrot zet Defensie in op het verwerven van meerdere *waveforms* in lijn met de gebruikstoepassingen waardoor de genoemde maximale interoperabiliteit ontstaat.

⁴ Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

Daarnaast worden ook andere aspecten van samenwerking beschouwd. Zo zijn bijvoorbeeld kansen geïdentificeerd om de samenwerking met Duitsland in de volgende fase verder uit te bouwen op het gebied van logistiek en onderhoud.

Verwervingsstrategie en samenwerking met defensie-industrie

COTS/MOTS verwerving biedt voordelen op het gebied van prijs, verkrijgbaarheid van de onderdelen, levertijd, interoperabiliteit en instandhouding. Daarnaast kleven er minder risico's aan het afnemen van een product waar geen lange ontwikkelfase voor nodig is.

Vanwege de encryptie heeft de Amerikaanse regering bepaald dat deze MTBB-radio's van L3Harris alleen via *Foreign Military Sales* (FMS) te verwerven zijn. De verwervingsstrategie voor de radio's is overeenkomstig vastgesteld. FMS-trajecten met de Verenigde Staten zijn altijd op bilaterale basis. Internationale samenwerking met andere landen bij de verwerving van het systeem is derhalve niet mogelijk. Om het integratierisico tot een minimum te beperken, verwerft Defensie met het MTBB de gerelateerde randapparatuur (antennes, versterkers, bekabeling en rekken) en systeem integratie services (advies en assistentie bij de integratie van de radio in de totale oplossing) bij dezelfde leverancier via *Direct Commercial Sales* (DCS).

Zoals in de A-brief over het Foxtrot-programma is vermeld, is de wens vanuit Defensie om de Nederlandse Defensie Technologische en Industriële Basis (NL-DTIB) te betrekken. De marktverkenning heeft echter uitgewezen dat er geen Nederlandse marktpartijen zijn die voldoen aan de gestelde eisen voor dit specifieke project. Gedurende de DMP-B-fase is overleg gevoerd met de Stichting Nederlandse Industrie voor Defensie en Veiligheid en met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) over een mogelijke rol van de Nederlandse industrie. EZK weegt in de verwervingsvoorbereidingsfase (DMP-D) af of en in hoeverre Industriële Participatie kan bijdragen aan de versterking van de kennis, capaciteiten en ervaring van de Nederlandse industrie.

Financiële aspecten

Met het MTBB is een investering gemoeid tussen de DMP-grenzen van € 250 miljoen en € 1 miljard (prijspeil 2023, inclusief btw). Deze investering komt in de periode 2024 tot en met 2034 ten laste van het investeringsbudget van Defensie. De commercieel vertrouwelijke bijlage bevat nadere financiële informatie over de verdeling van het projectbudget, wijziging van de exploitatiekosten en risicoreservering. De uitgaven worden gedekt vanuit de budgetten van Foxtrot. In de D-fase worden de prijzen voor de investeringen en exploitatie definitief vastgesteld. Op basis daarvan wordt de definitieve financiële raming voor investeringen en exploitatie opgesteld.

Risico's

Voor het MTBB is een risicobeoordeling opgesteld en zijn beheersmaatregelen getroffen. Binnen het budget van Foxtrot is een risicoreservering opgenomen om de onderkende risico's voor het MTBB te dragen, zoals nader toegelicht in de vertrouwelijke bijlage. In vergelijking met het relatief grote projectvolume zijn de projectrisico's beperkt. Het technologische ontwikkelingsrisico is laag doordat Defensie kiest voor COTS/MOTS producten.

Met Foxtrot moeten veel platformen worden gemoderniseerd. In combinatie met de kwalitatieve hoge eisen aan tactisch mobiele communicatie en platform-infrastructuur betekent dit de verwerving van grote aantallen technisch hoogwaardige systemen. Afhankelijkheden tussen deze verwerving, andere materieelprojecten en de trainingsprogramma's van de eenheden leiden tot complexiteit in planning en uitvoering en daarmee tot een risico op vertraging. Dit risico wordt gemitigeerd door een vroegtijdige en goede afstemming en planning met alle stakeholders en tevens door waar mogelijk te werken met buffers.

Vooruitblik

De onderzoeksfase (DMP-B-fase) toont aan dat één leverancier in staat is tijdig te voldoen aan de gestelde (hoofd)eisen aan de militaire transmissiemiddelen via een FMS-traject. Aangezien de radio's en gerelateerd materieel COTS/MOTS worden gekocht, is geen vervolgonderzoek (DMP-C-fase) nodig.

Ik ben daarom voornemens om het project voort te zetten met de verwervingsvoorbereidingsfase (DMP-D-fase) en uw Kamer naar verwachting in 2024 met een D-brief te informeren over het resultaat hiervan.

De Kamer wordt over Foxtrot en het MTBB verder geïnformeerd via de begroting van het Defensiematerieelbegrotingsfonds (DMF), het jaarverslag en het Defensie Projectenoverzicht (DPO).

De Minister van Defensie,
K.H. Ollongren